

با سمه تعالی

طرح درس آیین دادرسی مدنی ۱

استاد : محمد مهدی مقدادی. دانشیار دپارتمان حقوق دانشگاه مفید

*معرفی درس:

آیین دادرسی مدنی قواعد و مقرراتی است که اصحاب دعوا (خواهان و خوانده) قضات و دادرسان محاکم و اشخاص وابسته به آن‌ها در امر قضا، در جریان دادرسی از آغاز تا پایان رسیدگی و صدور حکم باید رعایت کنند. (منظور از اشخاص وابسته به دستگاه قضایی، مدیران دفاتر، مأموران اطلاع و اجرای احکام، و کلاء، کارشناسان و مترجمان رسمی هستند)

مطابق ماده ۱ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (در امور مدنی) : «آیین دادرسی مدنی، مجموعه اصول و مقرراتی است که در مقام رسیدگی به امور حسی و کلیه دعاوی مدنی و بازرگانی در دادگاههای عمومی، انقلاب، تجدیدنظر، دیوان عالی کشور و سایر مراجعی که به موجب قانون موظف به رعایت آن می‌باشند به کار می‌رود».

اشخاص برای احقاق حق و اقامه دعوا باید این مقررات را رعایت کنند و بنابراین نمی‌توانند به‌طور شخصی، سلیقه ای و به میل خود اقدام نمایند. (البته جایگزین های حل و فصل اختلاف نظیر مذاکره، میانجی گری و داوری وجود دارند که مباحث این درس مورد اشاره قرار می گیرند).

بدین سان شما عزیزان در مباحث دادرسی مدنی با این قواعد و مقررات مهم و بسیار کاربردی آشنا خواهید شد و خصوص تشریفات رسیدگی قضایی، شرایط، چگونگی اقامه دعوی و رسیدگی و صدور حکم اطلاعات خوبی را کسب کرده و معلومات حقوقی تان ارتقا می یابد و به طور ویژه شما را برای مشاوره دادن ، امور قضایی و وکالت آماده خواهد کرد.

نکته مهم دیگر آشنایی با مفهوم بنیادین «دادرسی عادلانه» و اصول آن در این درس است . امروزه تاکید زیادی بر حق دادرسی عادلانه(منصفانه) و تضمین اجرای آن به ویژه در رسیدگی ها و محاکمات می شود و بدین جهت اصول یا استانداردهای دادرسی عادلانه جهت رعایت حقوق طرفین در فرآیند دادرسی انواع

دعاوی نزد دادگاه صلاحیت دار، مستقل و بی طرف پیش بینی شده و حتی در اسناد بین المللی حقوق بشری هم مقرر شده است. دولت ها هم موظفند به طرق مختلف از جمله قانون گذاری و پیش بینی راهکارهای اجرایی مؤثر، حق دادرسی عادلانه برای افراد تضمین نمایند. در این درس به این مفهوم و استانداردهای آن اشاره می شود. خاصه این که در دین مبین اسلام، تعالیم و توصیه های زیادی در این باره وجود دارد. و در ادامه باید بررسی شود که آیا در دادرسی های مدنی ما این اصول به شایستگی اعمال می شود.

به هر حال، تاکنون بسیاری از مباحثی که در حقوق خوانده اید جنبه ماهوی (بیان حقوق، تکالیف و مسئولیت اشخاص در موضوعات مختلف) دارد اما آیین دادرسی بیشتر جنبه شکلی و تشریفاتی دارد، مانند: شیوه اقامه دعوا و دادرسی، صلاحیت دادگاه ها، نحوه اعتراض به رأی و مهلت های قانونی و صدور رأی. و در کنار آن مباحث اصول دادرسی عادلانه و برخی تحولات مهم در دادرسی های مدنی، بدین سان در این دروس دادرسی مدنی با نوع دیگری از مباحث حقوق که بسیار هم مهم اند، آشنا خواهید شد.

آیین دادرسی مدنی طی سه درس (دو واحدی) در سه نیمسال تحصیلی ارائه می گردد و در میان آنها درس آیین دادرسی مدنی یک مهم تر است، زیرا جنبه پایه ای دارد و به مفاهیم و اصول هم می پردازد.

***هدف درس:** یادگیری مفاهیم بنیادین آیین دادرسی مدنی، جایگاه و ویژگی های دادرسی مدنی، اصول کلی دادرسی مدنی و دادرسی عادلانه، و آشنایی با ساختار و مراجع قضایی و صلاحیت های آنها و نیز شرایط و انواع دعاوست.

***سرفصل های درس:**

-تعریف، فایده و ویژگی های آئین دادرسی مدنی (۲ جلسه)

-دادرسی عادلانه و اصول آن (۲ جلسه)

-تحولات و مسائل مهم دادرسی مدنی (۱ جلسه)

-دعوا، شرایط اقامه آن (۲ جلسه)

-وکالت در دعاوی و مقررات آن (۳ جلسه)

- انواع دعوا، انتقال و زوال دعوا (۱ جلسه)

-ساختار قضایی در نظام جمهوری اسلامی ایران و مراجع عمومی و اختصاصی و صلاحیت های آنها (۳جلسه)

-صلاحیت قضایی، انواع آن و اختلاف در صلاحیت (۱ جلسه)

***ویژگی های تدریس آیین دادرسی مدنی (در دانشگاه مفید):

با توجه به جایگاه و رسالت دانشگاه مفید، درس آیین دادرسی ما علاوه بر مطالب و سرفصل های مصوب، شامل اصول بنیادین دادرسی مدنی و استانداردهای رسیدگی عادلانه، تحولات جدید دادرسی ازجمله جایگزین های حل و فصل اختلافات، معاضدت حقوقی و کلینیک های حقوقی، حقوق شهروندی در زمینه دادرسی های مدنی و معرفی آموزه های اسلامی در این باره می شود و ظرفیت علمی و تحقیقاتی دانشجویان گرامی را به خوبی ارتقا می دهد.

***منابع درس و امتحان:**

مطالب تدریس شده در کلاس و قوانین و مقررات مربوط و برخی مقالات و نوشتارها که معرفی می شوند.

*کتاب های مهم: دوره بنیادین آیین دادرسی مدنی دکتر عبدالله شمس جلد یکم/آیین دادرسی مدنی دکتر مرتضی یوسف زاده/ آیین دادرسی مدنی دکتر عباس علی حیاتی

***ارزیابی و امتحان:**

میان ترم: پنج نمره

پایان ترم: پانزده نمره

برای تحقیقات و کنفرانس کلاسی نمره بیشتر منظور می گردد. البته موضوع تحقیق یا کنفرانس باید از قبل هماهنگ شود.

*ارتباط با ایمیل:

mmeghdadim@gmail.com

اتاق ۴۱۹c